

AÇIKLAMA

- *Kavram haritası*
- *Soru-cevap*
- *Tartışma*
- *Rol oynama*
- *Öğretmen sunumu*
- *Öğrenci sunumu*

Giriş

Açıklama diğer bir ifade ile bilginin sunumu sırasında özellikle verilecek bilgi miktarı, öğrenmeye yardımcı olacak öğrenme stratejileri, önemli konuların sık sık tekrarlanması, açıklamaların somuttan soyuta, bilinenden bilinmeyene doğru açıklanması gerekmektedir. Açıklamada kullanılacak yöntem ve araçlarla öğrencilerin dikkatini çekmek ve sürdürmek önemlidir.

KAVRAM HARİTASI

Kavram haritaları temel bir kavram etrafında, bu temel kavramla ilişkili diğer kavramları ve bunların birbiriyle olan ilişkilerini gösteren grafiksel yapılardır.

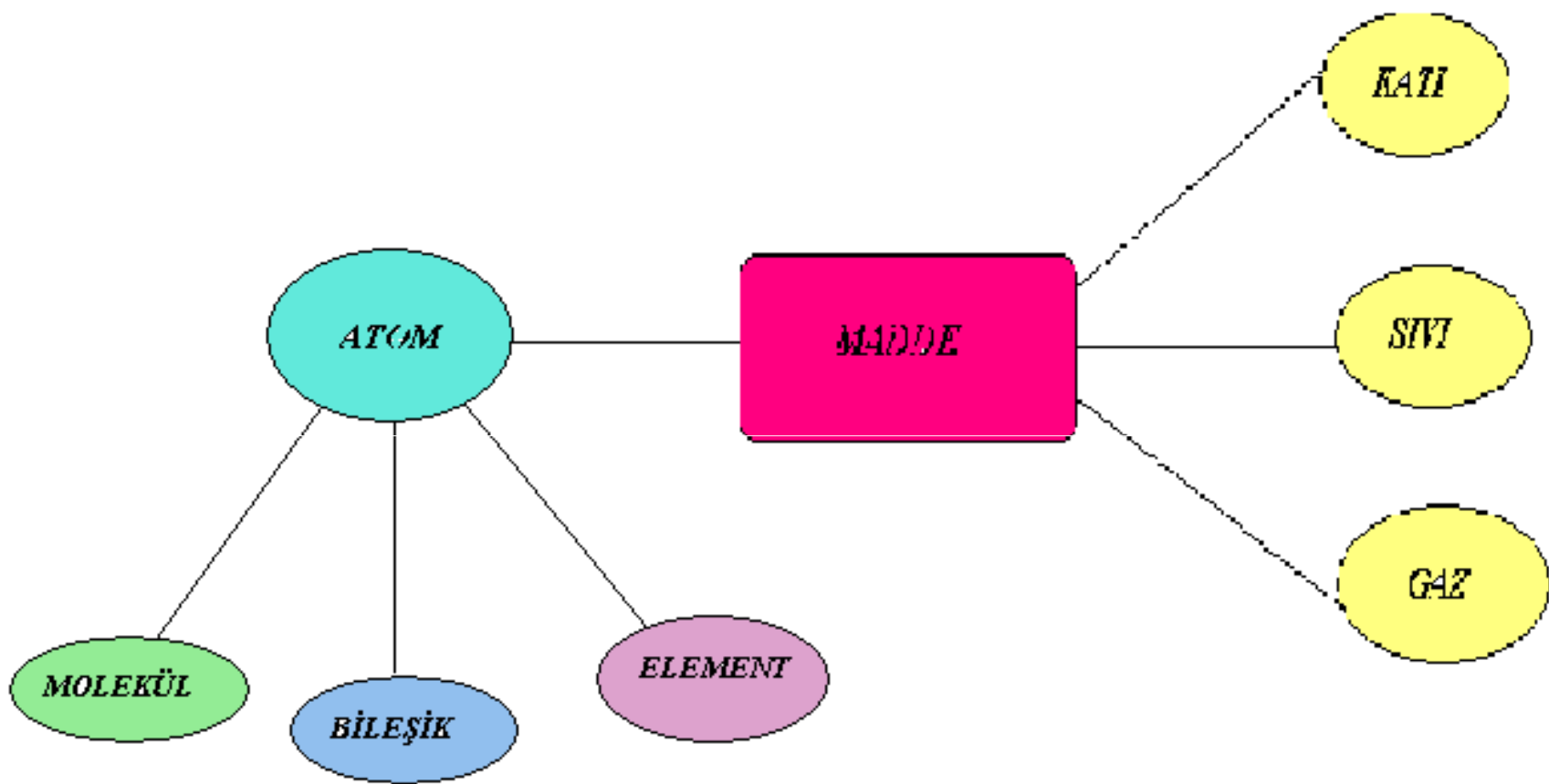
Kavram haritaları; konunun öğretilmesinde, öğrenmeyi kolaylaştırmada, öğrenme sürecini kontrol etmek ve kavram yanlışlarını ortaya çıkarmada ve değerlendirmede kullanılabilir.

Bu yöntemin eğitime yararları:

- *Anlamlı öğrenmeyi sağlar.*
- *Temiz ve ekonomik materyallerdir. Bir kez hazırlandıktan sonra defalarca kullanılabilir.*
- *Yazmada ve zamanda tasarruf sağlar.*
- *Önemli ve önemsiz bilgileri ayırmakta ve örnek seçmekte yardımcı olur.*

Bu Yöntemin eğitim yönünden sınırlılıkları:

- *Hazırlanması zordur.*
- *Sık kullanıldığında bıkkınlık verir, etkinliğini kaybeder, öğrenciyi tembelliğe yönlendirir.*

SORU-CEVAP YÖNTEMİ

İki çeşit soru şekli vardır:

1-Kapalı uçlu sorular : bu sorular tek bir noktaya doğru düşündüren ve cevabı bir tek kelime veya cümle olan sorulardır. Bir cismin gösterilmesi sırasında sorulan “Bu Nedir?” sorusu “madde nedir?” şeklinde sorular bu çeşit sorulardır.

2-Açık uçlu sorular : Bu sorular ise bir noktadan başlayarak değişik yönlerde doğru düşündüren sorulardır. Derste bir miktatısı gösterip “Arkadaşlar bu bir miktatıdır; acaba günlük hayatta miktatısı nerelerde kullanılır?” diye soru sormakla öğrencilerin bu konuda hem bildiklerini hatırlamaları hem de değişik tahminde bulunmaları sağlanır

Bu yöntemin kullanım amacı ;

- *Daha önceden öğrenilenleri gözden geçirmede*
- *Öğrencilerin olayları ilişkilendirerek analiz edebilme yeteneklerini değerlendirmede.*
- *Öğrenilenleri kontrol etme*
- *Katılımı sağlamak*

Bu yöntemin daha etkili olabilmesi için eğitici ;

- *Hangi sorunun, ne zaman / nasıl sorulacağına özen göstermeli,*
- *Her soruda bir durum sormalı,*
- *Soruları öğrencinin cevap vereceği kolaylıkta seçmeli,*
- *Öğrenmesi yavaş olan ve içine kapanık öğrencilere kolay sorular sormalı,*
- *Soruyu önce tüm sınıfa sormalı; (bu şekilde öğrencilere düşünme zamanı tanınmış olunur) sonra katılımcıların birinden cevap istemeli*

Katılımcının verdiği yanıt :

- *Doğruysa desteklemeli / ödüllendirmeli*
- *Kısmen doğruysa doğru olan kısmı onaylamalı, yanlış kısmı ise düzeltmeli*
- *Tamamen hatalı ise eleştirel bir tavır almadan ip uçları ile yönlendirerek doğru cevap vermesi sağlamalı*

Bu yöntemin eğitime yararları ;

- Eğiticiye öğrencilerin bilgi ve uygulamalarını kolayca değerlendirme olanağı vermesi*
- İlgiyi uyandırması, düşünme sürecini harekete geçirmesi*
- Öğrencilerin kendini açıklama fırsatı verilmesi*
- Doğru verilmiş yanıtlar ile şüphelerin uzaklaştırılması*
- Düşüncelerin yorumlanması ve şekillenmesine olanak sağlaması*

Bu yöntemin eğitim yönünden sınırlılıkları:

- Soru doğrudan öğrencilerden birine yöneltildiğinde diğer öğrenciler soruyu dinleyemeyebilir*
- Bütün sınıfın anlayacağı soruların bulunmasının zor olması*
- Cevaplar tartışılmaz veya başka tekniklerle desteklenmezse bütün öğrencilerin konuyu anlamaması*

TARTIŞMA YÖNTEMİ

Bu yöntem , soru sorma işlemine öğrencilerinde katılmasıyla zenginleştirilmiş bir soru-cevap yöntemi sağlayabilir.

Bu yöntem genellikle ders planının alıştırma ve uygulama aşamalarında kullanılır. Çünkü tartışmanın anlamlı olabilmesi için tartışmaya temel teşkil eden bilgilerin önceden kazanılması lazım.

Tartışma yönteminin çok değişik şekilleri vardır. Bunlardan en yaygın olarak kullanılanları;

Büyük tartışma: Öğretmen konuyu tüm sınıfın katıldığı bir tartışma ortamında işler. Öğretmen sorular sorar ve öğrencilerin görüşlerini açık hale getirir ve konuyu daha iyi anlamaları için sık sık özetler.

Münazara: Belli bir konunun lehinde ve aleyhinde konuşmak üzere iki grup oluşturur. Toplantı öncesi konuya ilişkin tüm hazırlıklarını tamamlayan öğrenciler kendilerine verilen süre içerisinde savundukları görüşün haklılığını göstermek ve diğer tarafın görüşlerini ve fikirlerini çürütmeye çalışır.

Bir fikri savunma, söz ustalığı, çabuk cevap hazırlama gibi yetenekleri geliştirdiği için sıklıkla kullanılır.

Panel: Oluřturulan bir grubun üyeleri belli bir konu üzerinde araştırma yaparlar, buldukları verileri inceler ve bu ön hazırlıktan yararlanarak görüşlerini sırayla açıklarlar.

Vızıltı grupları: Önemli olan belli bir öğrencinin belli bir sürede bir konu üzerinde tartışması ve sonunda varılan kararları açıklamasıdır. Bu tür grup tartışması 4'le 36 dakika arasında sürebileceği için “ **kısa süreli tartışma grupları** “ da denilmektedir.

Forum: Bir grup öğrenci diğer öğrencilere bilgi verir. Sunumun sonunda dinleyiciler konuşmacılara sorular sorarlar.

Seminer: En yaygın kullanım biçimi yazılı bir tez veya çalışma üzerinde grupça tartışılmasıdır. Üzerinde görüşülecek yazılı materyal 2-3 hafta önce grup üyelerine dağıtılır.

Tartışma yöntemi kullanılırken şu hususlara dikkat edilmeli:

• ***Konu ve amacın saptanması:*** Sınıfın ilgisini çekecek ve tartışma gruplarında yer alacak öğrencilerin kolaylıkla hazırlanabileceği bir konu seçilmeli

• ***Grup oluşturma:*** Grup mümkün olduğu kadar küçük tutulmalı. Pasif, baskıcı, sinirli öğrencilerin toplantı yönetimine yada grup liderliği yapmasına izin vermemeli

• ***Tartışmayı yönlendirecek soruların belirlenmesi:*** Öğrenciler sorularla yönlendirilmezse tartışmadan elde edilen sonuçlar hedefler doğrultusunda olmayabilir.

• ***Tartışmanın yapılacağı fiziksel ortamın düzenlenmesi:*** Sınıfın önceden hazırlanması (grup üyelerinin ve dinleyicilerin oturacağı yerlerin düzenlenmesi). Grup tartışması yönteminde en iyi oturma düzeni “U” şeklindedir.

• ***Özet ve değerlendirme:*** Tartışma sonunda, tartışmada ortaya konulan görüşler özetlenmeli, başlangıçta saptanan amaçlar ile elde edilen sonuçlar karşılaştırarak tartışma değerlendirilmeli

Bu yöntemin eğitime yararları ;

- *Öğrencilerin konuşma, soru sorma, sorulan soruları hemen cevaplama gibi yeteneklerinin gelişmesini sağlaması*
- *Öğrencilerin kendi düşünce ve görüşlerini açıkça ortaya koyma imkanı sağlaması*
- *Öğretmen öğrencilerini daha iyi tanıma imkanı tanınması*

Bu yöntemin eğitim yönünden sınırlılıkları;

- *Zaman gerektirmesi*
- *Çok kalabalık sınıflarda uygulanamaması*
- *Bazı öğrencilerin bu tip etkinliklere katılmak istememesi*
- *Bazı öğrencilerin kendini kontrol edemez hale gelmesi*

ROL YAPMA YÖNTEMİ

Bu yöntemde bir fikir, sorun yada olay iki yada daha fazla öğrenci tarafından sınıf önünde dramatize etmektir.

Rol oyunları öğrencilerin deneyim kazanarak ve hissederek öğrenmelerine yardımcı olmayı amaçlayan bir yöntemdir. Çünkü öğrenciler başka bir kimliğe bürünerek, başkalarının nasıl hissettiklerini, düşündüğünü ve etkinlikte bulunduğunu anlama imkanına sahip olur.

Rol oynama yöntemi kullanılırken şu hususlara dikkat edilmeli:

- *Öğrenci karakterini göz önünde bulundurarak rolleri belirlemeli*
- *Herkesin görebileceği, işitebileceği ve katılabileceği bir düzen oluşturulmalı*
- *İzleyicilerin not almalarını sağlamalı*
- *Roller oynandıktan sonra, önce her bir oyuncudan bir değerlendirme yapması istenmeli, daha sonra izleyicilerin oyundan ne anladıkları anlatılması istenmeli*
- *Gerekirse belirli bölümleri tekrarlatmalı*

Bu yöntemin eğitime yararları:

- *Öğrencini yaratıcılığını güçlendirme*
- *Öğrencilere durumu yalnızca “kavrama” yerine “hissettirme” imkanı sağlama*
- *Duygusal öğrenme oluşturma*
- *İletişimin sözden çok hareketlere dayalı olması*

Bu yöntemin eğitim yönünden sınırlılıkları:

- *Zaman gereksinimi*
- *Küçük grup oluşturma*
- *Bazı öğrencilerin anlatmakta güçlük çekmesi*
- *Çekingen ve konuşma problemi çeken öğrenciler için iyi bir yöntem olmaması*
- *Öğrenciler rollerini oynarken sık sık aşırıya kaçmaları*

ÖĞRENCİ SUNUMU

Bu yöntemde; öğrenciler bir konu hakkında bilgi toplamak için birlikte çalışırlar ve bu çalışmanın sonucunu bir rapor halinde sunarlar.

Bu yöntemin amacı; öğrencilerin bir araya gelerek, sosyal bir etkileşime girmeleri ve birlikte çalışma alışkanlığı kazanmalarınıdır.

Öğrenciler sunumu hazırlarken şu aşamalardan geçerler:

- Grup üyeleri birlikte çalışarak kendi alt konularını nasıl araştıracaklarını planlarlar.*
- Gruplar planlarını uygulayarak araştırmayı yaparlar. Her öğrenci kendi konusunu araştırdıktan sonra bir araya gelerek, grubun araştırma problemini çözmeye çalışırlar.*
- Gruplar veri toplamadan ve bilgilerin açıklığı kavuşturulmasından sonra ulaştıkları sonuçları rapor haline getirirler.*

- *Öğrencileri raporda ana düşünceyi açıklığa kavuşturmaları, sınıfta kullandıkları kaynakları hakkında bilgi vermeleri, soru – cevap uygulamalarına yer vermeleri, sunum sırasında herkese eşit rol verilmesi ve gereksinim duydukları malzemeleri önceden bildirmeleri.*
- *Raporun sınıfa sunulduğu aşamadır. Sunum sırasında görsel – işitsel araçların, diğer yaratıcı yolların kullanılması ve sınıftaki öğrencilerin katılımının sağlanması teşvik edilir. Son aşamada rapor, sunum ve öğrencilerin değerlendirmesi yapılır. Öğrenciler diğer grupların sunumları ile ilgili dönüt vererek değerlendirme sürecine katılırlar*

Öğrenci sunumu yöntemi kullanırken şu hususlara dikkat edilmeli:

- *Grup çalışmaları öğretmen tarafından çok iyi bir şekilde planlanmalı*
- *Gruplara öğrenci seçerken azami özen gösterilmeli*
- *Grup üyelerinin işbirliği içerisinde çalışması sağlanmalı*
- *Grup çalışmasının amaçları sürekli göz önünde bulundurulmalı*
- *Grup üyelerinin serbestçe çalışabilmesi için gerekli ortam ve imkanlar sağlanmalı*
- *Grup çalışmaları için seçilecek konular öğrencilerin ilgi ve ihtiyaçlarına cevap vermeli*

Bu yöntemin eğitime yararları:

- *Öğrenciler aktif olarak öğrenme sürecine katılırlar.*
- *Öğrenciler birlikte çalışma alışkanlığı kazanırlar.*
- *Öğrenciler kendilerini sosyal yönden geliştirme imkanı elde ederler.*
- *Öğrenciler kendi görüş ve düşüncelerini rahatlıkla ifade edebilme şansını elde ederler.*
- *Öğrenciler demokratik tutum ve davranış kazanırlar.*
- *Öğrenciler ilgi ve ihtiyaçları doğrultusunda öğrenme imkanı elde ederler.*
- *Öğrenciler öğretmenden bağımsız olarak, öğrenme sürecinin içine girerler.*

Bu Yöntemin eğitim yönünden sınırlılıkları:

- *Grup çalışmalarına yer vermek fazla zaman alır.*
- *Öğrencileri zaman zaman kontrol etmek güçleşir.*
- *Öğretmen grup çalışmalarını iyi bir şekilde planlamaz ise eğitim ve öğretimin amaçlarından uzaklaşabilir.*
- *Grup çalışmalarında her öğrenci üzerine düşen sorumlulukları yerine getirmeyebilir.*
- *Grup birkaç öğrencinin kontrolünde kalabilir.*

ÖĞRETMEN SUNUMU

Çeşitli eğitim yöntemlerini kullanarak dinamik bir sunumla öğrencilerin ilgisini ayakta tutabilmek, öğrencileri öğrenim hedeflerine ulaştırabilmeyi amaçlar

Öğrenci sunumu yöntemi kullanırken şu hususlara dikkat edilmeli:

- *Sınıf dersleri planlanırken ilk basamakta ders amaçlarının gözden geçirilmesi gerekir.,*
- *Sınıf dersleri bir dizi sunum becerisinin kullanılması ile daha etkili hale getirilebilir.*
- *O ders için hazırlanmış planı ve (eğitmenin) ders notlarını izlemek. Eğitmenin notlarında amaçlar, giriş, ana konu, öğrenciler için çeşitli etkinlikler/çalışmalar, görsel-işitsel araçlar ve etkinlikler hakkında hatırlatıcı notlar, özet ve değerlendirmede kullanılacak araçlar bulunmalıdır.*
- *Öğrencilerle göz teması kurulmalıdır.*
- *Öğretmenin sesi arkadakilerin de duyabileceği şekilde yüksek tutulmalıdır.*

- *Sürekli kullanıldığında rahatsız edici hale gelen tekrarlayıcı sözcüklerden, tabirlerden kaçınılmalıdır.*
- *Sunum sırasında coşku, heves gösterilmelidir.*
- *Sınıfta dolaşın. Öğitmenin sınıfta dolaşması, ders süresince her öğrenciye zaman zaman yaklaşmasını sağlar. Öğitmenin öğrencilerden tarafa yürüyüp göz temasını sürdürmesi, öğrencinin etkileşime girmesini destekler.*
- *Öğrencilere olabildiğince sık adlarıyla hitap edin*
Olumlu bir öğrenme atmosferi oluşturmak için. Konular arasında yumuşak geçişler yapın. Bir konudan diğer konuya öğrencilerin kafaları karışabilir ve farklı konu başlıklarını bir bütün içine yerleştiremeyebilirler

- *Eğitimci dersin amaçlarını gözden geçirmeli, konu hakkında bir dizi soru sormalı, konunun daha önceden işlenmiş konuyla bağlantısını kurmalıdır.*
- *Kiřisel deneyimleri paylařmak(đretmenin deneyimleri)*
- *Olgu alışması veya problem çözme etkinliklerini kullanmak*
- *Yaratıcı aasetatlar kullanmak(Uygun yerde kullanıldığında bunlar hem ortamı yumuşatır hem de ilgi uyandırır.)*

Bu yöntemin eğitime yararları:

- *Görsel-işitsel araçlar ile desteklenmiş sınıf dersinin uygun bir şekilde hazırlandığı ve sunulduğu zaman, hızlı ve yavaş öğrenenlerin karışık bulunduğu gruplar için etkilidir.*
- *Sınıf dersleri ile büyük miktarda kuramsal bilgi görece kısa zamanda verilir.*
- *Sınıf dersleri daha büyük gruplara sunulabilir*

Bu Yöntemin eğitim yönünden sınırlılıkları:

- *Ders vermek yorucu bir iştir. Eğitimci ile öğrencilerin ilgi ve dikkatlerini uzun süre koruyabilmeleri gerekir*
- *Eğitmen öğrencileri etkileşime sokamazsa katılım ve ilgi çok düşük düzeyde kalabilir.*
- *Ders, eğitmenin yönettiği hızda gider. Arada soru sorarak öğrencilerden, sunumun çok hızlı veya -yine onun kadar önemli- çok yavaş olup olmadığı hakkında fikir alınmalıdır.*
- *Genel olarak öğrencilere gerektiğinden fazla bilgi yükleme eğilimi vardır.*

Ezel Teker
Hatun Öztürk
Yasemin Konmaz
Yasemin Küçük Öztürk
Hilal Özer
Şenol Şen

KAYNAKÇA

- *Gözütok F. Dilek, Öğrenim ilke ve yöntemleri (ss:231-244,270) Ankara 2006*
- *Çilenti Kamuran, Fen Eğitimi Teknolojisi (ss: 56,57,58) Ankara 1985*
- *Yalın H. İbrahim, Öğretim Teknolojisi ve Materyal Geliştirme, Nobel Yayınları Ankara 2005*
- *Doğan Hıfzı, Eğitimde Program VE öğretim Tasarımı, (ss:306,307) Ankara 1997*